

Rudolf Freitag (1805 r. - 1890 r.)

Urodził się 26 lutego 1805 r. we Wrocławiu, zmarł 19 maja 1890 r. w Gdańsku.

- Niemiecki rzeźbiarz, kolekcjoner dzieł sztuki, inicjator powstania Muzeum Miejskiego (obecnie Muzeum Narodowego) w Gdańsku.
- Był uczniem sławnego, duńskiego rzeźbiarza - Bertela Thorvaldsena (to ten, co zrobił dla Warszawy pomnik Kopernika i księcia Józefa).
- Przyczynił się do utworzenia w 1872 r. pierwszego w Gdańsku Muzeum Miejskiego (obecnie Muzeum Narodowego w Gdańsku) oraz Muzeum Rzemiosła Artystycznego.
- Gdańszczaninem był z wyboru, a nie z urodzenia. Pochodził z Wrocławia, w młodości dużo podróżował po Europie, wiele lat spędził w Italii, gdzie uczył się rzeźbiarstwa.
- Podczas podróży poznał Johanna Carla Schultza za namową, którego przybył do Gdańska w 1844 r. i tutaj już pozostał.
- Zafascynowały go ulice i domy pełne detali i ornamentów. Tutaj znalazł natchnienie do własnej twórczości, zaczął również wykładać, w kierowanej przez Schultza, Szkole Sztuk Pięknych i Rzemiosł.
- Freitag miał zamiłowanie do starych ruin. Spędził kilka lat w Pompejach, porządkując stare zabytki i oprowadzając zwiedzających po odkopanym mieście.
- W Gdańsku mieszkał początkowo w pałacu komendanta garnizonu przy Długich Ogrodach, tam też prezentował mieszkańcom swoje rzeźby.
- Próbował urządzić pracownię w ruinach klasztoru przy kościele św. Brygidy, ale zostały one wyburzone, by zrobić miejsce na więzienie i lazaret wojskowy. Trafił wówczas do opustoszałego i zrujnowanego klasztoru pofranciszkańskiego przy Rzeźniczej. Dawniej zlikwidowano tu mieszczące się niegdyś Gdańskie Gimnazjum Akademickie, a Bibliotekę Rady Miasta przeniesiono w inne miejsce. W 1844 r. wyniósł się też stąd szpital garnizonowy.
- Zdewastowana i rozpadająca się ruina była idealnym miejscem dla rzeźbiarza. Zamieszkał tu tylko z psem i pracował nad swoimi rzeźbami.
- Znalazł sobie oryginalne hobby - zbierał stare pamiątki i przedmioty, których pozbywali się gdańszczanie. Zbierał obrazy, sztychy, rzeźby, gdańskie meble, kraty, antaby, kołatki, klucze, instrumenty muzyczne, porcelanę, fajans, militaria, lampy, numizmaty. Gromadził te skarby, segregował i inwentaryzował.
- Dojrzała w nim idea stworzenia w Gdańsku muzeum. Wobec słabego zainteresowania tym projektem miejscowych władz i obywateli zaczął pisać listy do ministerstw w Berlinie, a gdy to nie pomogło do samego króla Fryderyka Wilhelma IV.
- Monarcha bawił akurat w 1851 r. w Gdańsku w drodze na Hel. Freitag namówił go do odwiedzenia klasztoru, obejrzenia kolekcji. Efekt był taki, że w 1855 r. przekazał budynek poklasztorny miastu, a jednocześnie wydał postanowienie czyniące Freitagą "samowładnym panem klasztoru".
- De facto muzeum istniało, ale do oficjalnego otwarcia musiało upłynąć wiele czasu. Dopiero finansowe wsparcie kupca Carla Gortfrieda Klose w 1868 r., który w testamencie przeznaczył na ten cel 64 tys. talarów, zdołało rozproszyć wątpliwości władz miasta.
- Budynek poklasztorny zostały poddane remontowi i po przebudowie w duchu neogotyckim, w **1870 r. oficjalnie utworzono Muzeum Miejskie**, które 1 marca

1873 r. zostało udostępnione zwiedzającym.

- Nie było to do końca spełnienie oczekiwań Freitaga. Okazało się, że muzeum otrzymało niewielką część pomieszczeń odremontowanego klasztoru. Pozostałą część obiektu przeznaczono na cele szkolne - władze miasta umieściły tu szkołę średnią św. Jana oraz przeniesioną ze Złotej Bramy Szkołę Sztuk Pięknych i Rzemiosł (tę samą, z którą związani byli Schultz i Freitag). On sam został na osłodę "pierwszym kustoszem" muzeum, musiał jednak wyprowadzić się z klasztoru.
- Rudolf Freitag był autorem: - popiersia Augusta (syna poety Johanna Wolfganga Goethego (1831), - pomnika malborskiego burmistrza z okresu wojny trzynastoletniej Bartłomieja Kreczmera-Blumego (odsłoniętego w Malborku w 1860 r.), - gipsowego projektu popiersia Jana Heweliusza (niezrealizowany), - nagrobków (niezachowanych) z gdańskich cmentarzy.
- Freitag zmarł w czasie pracy nad kopiami posągów ze zwieńczenia Wielkiej Zbrojowni - 19 maja 1890 r. w Gdańsku.
- **Muzeum Narodowe w Gdańsku jest spadkobiercą założonego w 1872 r.**, dzięki zabiegom wykładowcy Królewskiej Szkoły Sztuk Pięknych, Rudolfa Freitaga, Muzeum Miejskiego oraz Muzeum Rzemiosła Artystycznego.
- Po II-iej wojnie światowej zostało reaktywowane jako Muzeum Miejskie, od 1950 r. nosiło nazwę Muzeum Pomorskiego, a od 1972 r. nadano mu rangę Muzeum Narodowego. Utworzone w jego ramach oddziały: archeologiczny, morski i historyczny rozwinęły się w samodzielne instytucje muzealne (Muzeum Morskie w 1960 r., Muzeum Archeologiczne w 1962 r., Muzeum Historyczne Miasta Gdańska w 1971 r.).
- Od początku siedzibą Muzeum był pofranciszkański klasztor wzniesiony w XV i na pocz. XVI w. Zdewastowany przez wojska pruskie i napoleońskie (1807-1814), został częściowo odrestaurowany w latach 1867-1872. W czasie działań wojennych 1945 r. uległ zniszczeniu w 65% .
- Podczas odbudowy, która trwała od 1946 r. do 1956 r. usunięto XIX-to wieczne adaptacje, przywracając pierwotny wygląd.

Oprac. L.T.

Bibliografia:

www.gedanopedia.pl